

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: **24 Haziran 2020**
Sayı: **22849**

31444

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA,

Aşağıdaki sorularımın Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak tarafından yazılı olarak yanıtlanması için;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim. 24.06.2020

Prof. Dr. Lale KARABIYIK
Bursa Milletvekili

AKP, 2002’de yüzde 10.3 işsizlik oranı ile devraldıktan sonra 2002’den bu yana İstihdam Teşvik Paketi olarak 15 teşvik paketi ve Can Suyu Kredisi, Nefes Kredisi, Yapısal Dönüşüm Adımları, İvme Kredisi, İstihdam Artırıcı Ekonomi Paketi gibi isimler altında 5 ekonomi reform paketi yapıldı.

AKP’nin iktidarda olduğu süre zarfında, 2004 yılı Şubat ayında 5084 sayılı “Bazı illerde vergi ve sigorta primi teşvikleri uygulamak, enerji desteği sağlamak ve yatırımlara bedelsiz arsa ve arazi temin etmek suretiyle yatırımları ve istihdam imkânlarını artırmak” amacı taşıyan kanun yasalaştı., 2005 yılı Mayıs ayında 5350 sayılı “Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”u yürürlüğe koyuldu. 2008 yılı Mayıs ayında İşsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması amacıyla çıkarılan 15.05.2008 tarihli ve 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla; kadınların ve 18-29 yaş arası gençlerin istihdamını teşvik amacıyla, mevcut istihdama ilave olarak işe alınmaları halinde 5 yıl boyunca kademeli prim indirimi getirildi. Aynı yılın Haziran ayında kalkınmada öncelikli 49 il ile Türkiye genelindeki turizm ya da turizm işletme belgesi olan işletmelere 2008 yılı için 296 milyon TL enerji desteği verileceği açıklandı. 2009 yılı Haziran ayında ise “Bölgesel gelişmişlik farklılıklarını azaltacak, rekabet gücünü artıracak, teknoloji ve Ar-Ge içeriği yüksek büyük ölçekli yatırımlara destek öngören” ekonomi reform paketi Başbakan Erdoğan tarafından açıklandı. 2010 yılı Mart ayında, hükümet, krizin etkileri ile artan işsizliğin önlenmesi amacıyla yeni bir çalışma başlattı. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer, istihdamda KOBİ’lerin devreye sokulacağı yeni bir teşvik formülü üzerinde durduklarını açıkladı. 2011’de, 13.02.2011 tarihinde kabul edilen 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile, kadınların ve gençlerin işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak, yeni istihdam yaratılmasını teşvik etmek, mesleki ve teknik eğitimi özendirmek, kalite ve etkinliğini artırmak amacıyla yeni bir SGK teşvik düzenlemesi getirildi. 2012 yılı Nisan ayında Cari açığın azaltılması amacıyla ithalat bağımlılığı yüksek olan ara malı ve ürünlerin ülkemizde yatırım ve üretiminin artırılmasını hedefleyen reform paketi açıklandı. Aynı ayda açıklanan bölgesel bazlı istihdam teşvik paketi ile Türkiye 6 bölgeye ayrılarak en etkili teşvikler Doğu ve Güneydoğu’daki en yoksul 15 ili kapsayan 6. Bölgeye verildi. 2015 yılı Nisan ayında Başbakan Ahmet Davutoğlu, Çankaya Köşkü’nde İstihdam, Sanayi Yatırımı ve Üretimi Destekleme Paketi’ni açıkladı. 1 yıl sonra, Haziran 2016’da Başbakan Binali Yıldırım’ın yatırımcılara her türlü kolaylığın sağlanacağını “Turkuaz halı sereceğiz” şeklinde betimlediği yeni teşvik paketi açıklandı. Bu açıklamadan bir ay sonra Temmuz 2016’da Başbakan Binali Yıldırım Bakanlar Kurulu’nun ardından içinde

01444

“devrim niteliğinde yeniliklerin” olduğu iddia edilen teşvik paketini açıkladı. Aynı yıl Eylül ayında, Başbakan Binali Yıldırım, çok sayıda bakanla birlikte Diyarbakır’da, Doğu ve Güneydoğu’da 23 ili “cazibe bölgesi” yapacağı iddia edilen ve yatırımcılara 35 milyar dolarlık destek vaat edilen yatırım paketi açıkladı. Şubat 2017’de: “İstihdam seferberliği” kapsamında işverenlerin gerçekleştirecekleri ilave istihdam için sağlanacak teşviklere ilişkin destek paketi Resmi Gazete’de yayımlandı. Aynı yıl Aralık ayında, Cumhurbaşkanı Erdoğan, “istihdam seferberliğinde ikinci dönem” mottosuyla yeni ekonomi reformlarını açıkladı. Ocak 2018’de Bilim Sanayi Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TSE, Türk Patent ve Marka Kurumu ve ilgili Bakanlıklarla eş güdüm içerisinde hayata geçireceği teşviklerde belirlenen 5 kritik sektöre yönelik teşvik, koruma tedbiri, vergi indirimi, kaynak tahsisi ve muafiyet gibi politika araçları ile desteklenerek yerleştirilmesi kapsamında 500 milyon liralık bir teşvik paketi hazırladı. Aynı yıl Nisan ayında vergi muafiyetleri, istisnaları, indirimleri, istihdam ve personel destekleri, kredilerde faiz ve kâr payı destekleri, bedelsiz arazi devri, kamu alım garantisi gibi teşvik unsurlarının bulunduğu teşvik paketiyle aralarında yandaş şirketlerin de yer aldığı 19 şirkete 23 proje için 135 milyar TL’lik yatırım desteği verildi. 2019 Şubat ayında, TBMM’ye getirilen Torba Yasa teklifinde işverene devlet tarafından prim, vergi ve ücret desteği sağlanacağı ifade edildi. Ayrıca, 25 Şubat 2019’da Berat Albayrak yaptığı açıklama ile 2019 yılında 2,5 milyon ilave istihdam yaratacaklarını söyledi; buna rağmen Şubat 2019’da ülkemizde 27 milyon 355 kişi istihdamdayken, Şubat 2020’de bu sayı 26 milyon 753’e geriledi.

Yani, getirilen hiçbir teşvik paketi istihdamda kalıcı bir iyileşme sağlayamadı her geçen gün teşviklerin istihdama etkisi azaldı, kalıcı iyileşmenin ise doğru bir ekonomik programı ve doğru reformlar ile gerçekleştirileceği dikkate alınmadı ve sorunlar görmezden gelindi. Tüm bu paketlere rağmen işsizlik sadece 2002’de 9.8’e düşebildi. Ayrıca bununla kalmadı, İstihdamı teşvik için 2020’ye kadar son 5 yılda İşsizlik Fonu’ndan 57.4 Milyar TL’lik 18 çeşit destek verildi. Kaldı ki AKP iktidarında işsizlik hesaplamalarında çeşitli yöntem değişiklikleri de olmasına rağmen, yine de işsizlik oranları artış gösterdi.

Bu bağlamda;

1. 18 yılda açıklanan istihdam paketleri ve ekonomi reform paketlerinin etkinlik analizleri yapılmış mıdır?
2. Bu teşvik paketlerinin istihdamı artırmadaki, işsizlik oranını düşürmekteki etkisizliğinin nedenleri araştırılmış mıdır?
3. Söz konusu paketlerin başarısızlıkları nedendir?
4. Her yeni yapılan istihdam paketinde, bir önceki istihdam paketindeki olumsuzluklar, etki analizi vb. unsurlar dikkate alınmış mıdır?
5. İşsizlik oranlarının yıllar içinde açıklanan tüm bu teşviklere ve reform paketlerine rağmen artmasının nedeni nedir?
6. İstihdamda kalıcı artış sağlamak için Bakanlığınızın bir yol haritası var mıdır?
7. Bir yol haritanız varsa bu kalıcı artışı sağlayacak adımlar neden atılmamaktadır?
8. Kadın istihdamının artırılması, kadın işsizliğinin azaltılması konusunda Bakanlığınızın çalışmaları var mıdır?
9. Varsa bu konuda çalışmalarınız nelerdir?